1320
5. VI

47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2456 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 1912 ՄԱՐՏ 5-18

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
54 Grand' Rue de la S. Porte 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃՈՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՉԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Պաշտօնական փաստաբան ՀԱՅՏԱՐ ՐԻՖԱԹ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته نومرو ٥٤
صاحب امتياز اوخانس فريد
اداره خانهسى باب عالى جاده سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԻ.	ՎԵՑՄՍ.	ԵՌԱՄՍՑ.
Պարսից համար	80 Ղրշ.	45	25 Ղրշ.
Դաշտանեալս համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրշ., մէկ տարի ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ։

وكيل مدافع حيدرزاده

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

„ԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ԴԵՐԸ ՎԵՐԱԲԱՑՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

Մրոգէ երկուքուկէս տարուան սակայն գրարէ մը վերջ, երբ կ'արտաքսենք վերադառնալ մեր թերթը, պարտականութիւն մը կը զգանք, մեր ընթերցողներուն յիշեցնելու դերը, զոր դրեթէ կէս դարէ ի վեր կատարած է «Մանզումէ»ն, հայ մամուլի աշխարհին մէջ։

Հետեւելով քայլ ամէնքս «Մանզումէ»ի անմահ հիմնադիր Կարապետ Փանոսեանի գծած ճանապարհին, իրմէ անդրադառնալով մը կրնանք յայտարարել թէ՝ վարչական մը չենք թերացած ժողովրդական ճշմարիտ մամուլի մը յատուկ ու սեփական օրգանի դերին մէջ, ծառայած ըլլալով միշտ մեր ազգային շահերուն։

«Մանզումէի էֆքեար»ը՝ ստեղծուող ազգի մը, հայ ազգին բնական օգնականը եղած է իր հիմնարկութենէն ի վեր։ Ան իր շրջանը ստեղծած է ժողովրդային հոսանքներ, նախարդ ըմբռնումներ, իր եռին ունենալով մարտիրոսացած բոլոր միշտ բազմաթիւ դիրքը պահած ազգի մը հաւատքական հոգը կամքը, և ամէն վտանգ արհամարհելով, մաքառած է արմատացած թշնամութիւններու դէմ, ճաղկած է ժողովուրդները, խարազանած է ազգին ճակատագրին հետ խաղալ յանգգնող, եկող գացող Վարչութիւններ։ Մէկ խօսքով եղած է միշտ քննադատող, ընդդիմադիր ոյժը՝ հայկական մամուլին մէջ։

Վախճանական թուականներուն, երբ Ազգային Սահմանադրութիւնը դեռ նոր կը սկսէր տեղատրուիլ մայրաքաղաքի զանազան թաղերուն մէջ, և երբ դեռ զատները կը քննադատին, խորունկ տգիտութեան մը մէջ թաղուած, երբ ամիրայական բարքերը սակարկ կը շարունակէին գործել իրենց ահեղները, իրաւագուրկ գտնուողի խաւերուն մէջ։ երբ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԱՆ ու ԽԱՒԱՐԵԱՆ կուսակցութիւններու կռուոտի մեծամասնութիւնը դեռ չէր վերջացած, և երբ երկու հակառակորդ կողմերը դեռ չէին պարտութիւն խոստովաներ։ Մէկ իսօքով, երբ հայ մամուլը, և. Իթիւճեանի «Մասիաց գիրք», Ազգ. Պատրիարքարանին կամ այն ժամանակուան Բ. Դրան «տիտիկը կը չալէր», վերապրած ամիրայի բնկերներու քգանցքին տակ ապատանած. յանկարծ, Կարապետ Փանոսեան մը, կեսարիայ այդ իրտոխտ ու անմատնելի զառակը. հրապարակ կը նետուէր իր «Մինասի էլեմիա» կապարով, որ ապագայ «Մանզումէ»ն պիտի ըլլար։ Ինքը, Փանոսեան եղաւ, որ իր առաջին ապտակը բարձրացուց, երկրպագումն հինգ մասերուն մէջ տարուան Հայ ազգին գանգատներուն ականջը համար Զինուորական Լիսան յաղթութիւնները, Ազգ. բաշայի բանակներուն դէմ. ինքը, Փանոսեան եղաւ որ 1862ի Մեծ Պատերազմին մանրամասնութիւնները հրապարակ հանեց ու զրրդեցաց Մեծ—Նպարքրոս Ագի բաշայի գոռիմը, հոգ չի թէ չատ ուշի նուազ իրեն այդ հանդը։ Թերթի խմբագրութիւնը ինք քանարկուեցաւ։

Հետեւաբար, «Մանզումէ»ի հանար ձանապարհան եղած են խոչընդոտ, բանտարկութիւն և անանուն գրկումներ, որոնք սակայն, հպարտ ենք յայտարարելու, երբեք չեն կրցած, չեն կրնար և չպիտի կրնան մեզ չեղծելու նախագծած ուղիէն, որ, կը հաստատենք, պիտի առաջնորդէ ժողովրդը զէպի Լոյս, զէպի Ճշմարտութիւն և զէպի Արդարութիւն։

Մենք եղած ենք, և պիտի յաւէտ մնանք անփոփոխ, անդրդուելի՝ մեր դատած սկզբունքներուն մէջ, նպատակէտ անենալով ամէն ժողովուրդին գերազոյն շահերը և ազգային իրաւունքներ, առանց տարբեր չոչալու «չափէն», ազգասիրական ձրգտումներ։

Մեր ուղղութիւնը, ինչպէս ըսինք, նոր չէ՝ որ պիտի գծուի, արդէն գծուած է ան «Մանզումէ»ի անմահ հիմնադրին ձեռքով։ Ակերդ է ուրեմն ծանրանալ այդ կէտին վրայ։

Խոստումներէ չատ խարուեցանք, չպիտի ուզենք ընդհանրապէս օրորել ու փայփայել ժողովրդին երևակայութիւնը զանազան խոստումներով։ Լիսանասէ՝ ընթերցողը և «Մանզումէ»ի հանարկիր հրատարակութեան կողմէն մեր գանգիրգ ջերմ ընդունելութեան վրայ, ան՝ կ'իմանանք դրապարակ՝ ճակատագրագ և մեր պարտականութեան դիտակցութեամբը գինուած։

Մենք չենք հետաքրքրուիր թէ Հայը քանի՛ երեսփոխան պիտի ունենայ առաջիկայն վերաբացուելիք Օսմ. Բարլամէնթին մէջ և թէ որո՞նք պիտի ըլլան ազգը ներկայացնող երեսփոխանները, և ոչ ալ կրնանք մեծ չափով մը վստահութիւն յայտնել ինքնարոյս թեկնածուներու պրոստ յայտարարութեանց։ Նոյն դաւեշարը չորս տարի առաջ ալ կատարուեցաւ և գրաւոր յանձնարարագիրներ ալ սաացուեցան, բայց իրողութիւնը չատ դիւրաւ մեզ ապահովեցին թէ Խորհրդարանը մանելէ ապաջ եղած խոստումները ի՞նչ կ'արժեն. անշուշտ չատ նրբին դիւանագիտութիւն մը ժչակած պէտք է ըլլային, ոչ-սովորական մտկանացուներու համար գիւրահասկանալի, երբ Առանձի եղեռնի վրայ Պապկիեանի տեղեկագիրներու ընթերցումը անդամ հաճութիւն չունեցան պատանդներու Խորհրդարանին մէջ։ Հին պատմութիւնն է որ կը կրկնուի այսօր։ Բայց ազգին համար չատ կարևոր և կենսական է որ առաջիկայ ընտրութեանց առթիւ իր քուէն սուրբագրելէ առաջ։ նախապէս իր դիրքը ճշդէ։ Ամէն սահմանադրական երկիրներու մէջ ժողովուրդը միակ անբռնաբարելի իրաւունքը ունի տերող Դանդիճին հանդէպ իր դրժգոհութիւնը կամ գոհունակութիւնը յայտնելու, այդ իրաւունքը իր քուէն է, և այդ քուէներու ազդեցութեամբն է որ խորհրդարանական կուսակցութեանց գանդիճները կը տապալեն կամ նոր ուժերով կ'ամրապնդուին իրենց դիրքին մէջ։ Արդ մենք գոհ ե՞նք չորս տարիէ ի վեր երկիրը վարելու կոչուած Իթթիհատի ուղղութենէն, և ի՞նչ եղած է իր դիրքը մասնաւորապէս Հայ ազգին հանդէպ, այս է միայն մեզի շահագրգռողը։ Հայ ազգը նոյն իսկ բռնակալութեան շրջանները մէջ, ջարդերու և արհաւիրքներու ներքև չէ դադրած իր բարոյական արիութիւնը պահելէ և միշտ բողոքող հանգիսացած է, և չէ վարանած իր բողոքը անարկեան դնելու Օսմ. կառավարութեան հանդէպ, եւ երբ իր բողոքները անսելի մնացած են, քաղաքութիւն ունեցած է յիշատակագիրներ տալ Եւրոպական աէրութեանց։ Իր արիութիւնը պահած հայ ազգին համար բնական է որ անպատուաբեր պիտի ըլլար եթէ սահմանադրական իրաւունքը իր գործ դնելու առթիւ անկեղծութիւն չունենար շատ օրոշ և չատ մեկին կերպով։ Մանակի անվերջ ապառութիւնները որոնց թիւը հարիւրը կ'անցնի, և քիւրտ ապատակներու յայտնի հարձակ գործած աւերումները իրաւունք կուտան մեզի հարցնելու Իթթիհատի թէ՝ ինչո՞ւ գէթ մէկ ոճրագործ կախաղան չի բարձրացաւ. մենք գիւրտերուն դէմ գրժգոհելու ունէ իրաւունք չունինք, մեր կեանքի, ինչքի և պատուոյ իրաւունքը միայն կառավարութենէն կ'ապտանինք, և միայն կառավարութիւնը պատասխանատու կը նկատենք այդ չարաւնական ոճիրներուն։

Հողային հարցը հինէն ժառանգած խնդիր մը է, Սահմ. Շրջանին մէջ բռնակալութեան կատարած գրկանքներու գոհացում ստանալը մեր իրաւունքն էր։ Բայց ոչ միայն այդ խնդիրը մեզի համար նպաստաւոր լուծում մը չըստացաւ, այլ նոր նոր ցաւեր ալ բարդուեցան հինին վրայ։— Խաթախանէ խանի իբրև մաշլիւլ դրաւումը, ու Եէտի Գուլէի, Եալօվայի, Եաֆիյի ևն. ազգապատկան հողերու դրաւումը և վաճառումը արդի կառավարութեան գործերն են, և կուգան հաստատելու թէ Հայը հոգատարի ընելու հին «սիսթէմ»ը չէ մոռցած, և կառավարութիւններն ալ ինչ անուն ալ ստանան, միշտ նոյն են մեզի համար։ Բարոյական անուններու դէմ յարուցուած աղաղակութիւնը յիրերանգներ են լոկ, և կառավարութիւնը մեզմէ աւելի լաւ գիտէ թէ ազգն է սիսթեմատները, և ինչո՞ւ կառավարութիւնը կը մոռնայ թէ բարոյական անուններու սկզբունքը ինք արդէն ընդունած եւ գործադրած է, Թիւնէլի գնած բոլոր վագոնները և կալուածները Թիւնէլի բարոյական անունին վրայ արձանագրուած են. չենք գիտեր թէ ինչո՞ւ էվգաֆը ատոնք ալ իբրև մայրիլ նկատելով գրաւելու փորձեր չրներ, և միայն իր սուր աչքերակը մեզի վերազահածէ։ Պատրիարքարանի առանձնաշնորհումը որ մեր ազգային գոյութեան խնդիրն է, միշտ սեղմումի և վտանգի ենթարկուած է, դեռ կրթական, զինուորական խնդրոց մասին հակառակ Պատրիարքարանի մղած անսոյր՝ ջանքերուն, ոչ է գոհացում չէ ստացած, և նոյն իսկ իթթիհատական կառավարութիւնը չէ ուզած ճանչնալ Պատրիարքին իրաւունքը՝ յանուն ազգին խօսելու։ Բանակալութեան շրջանին մէջ Պատրիարքարանը իր ցաւերը ոչ միայն կառավարութեան, այլ նոյն իսկ դեսպանատանց ալ ներկայացնելու իրաւունք ստացած էր, Սահմ. շրջանի մէջ այլևս մեր Օսմանցիութեան անպատասխանատու ներկայացնելու իրաւունք ստացած էր, Սահմ. շրջանի մէջ այլևս մեր Օսմանցիութեան անպատասխանատու ներկայացնելու իրաւունքը

ՀԱՅԿԱՅ ՂԱՖՏԱՅՈՂ

ԱՄՍՈՒ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ամսվա սկզբին Ամերիկայի Հայ գրողների միությունը Նյույորքում հանդիսավոր նիստ է գումարել՝ նվիրված հայ գրականության 1960 թվականի արդյունքներին։ Նիստին ներկա գտնվեցին գրեթե բոլոր գրողները։ Նիստի նախագահությունը հանձնարարվեց Ս. Ալամդարյանին։ Նիստի ընթացքում ելույթներ ունեցան Ս. Ալամդարյանը, Ա. Ինճիկյանը, Ա. Ինճեանը, Ա. Ինճեանը, Ա. Ինճե

ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԱՐԻՆԵՐ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱԼԻԵՎԻ ԵՎ ՆՈՐ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՎՈՐ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐ

ԱՆԳՐԱՎԿՎԵԼԻՍՏՈՒՅՏՈՒՆ ԴՈՒՌՅԱԿԱՂՎԵՑ ՁԱՎՈՒԱՍ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՅԿ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԻ ԵՎ ՆՈՐ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՎՈՐ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՅԿ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԻ ԵՎ ՆՈՐ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

„ՈՐԴԵՍՊԱՆ ԾՆՈՂՔԸ"

ԽԻՍՏ ԶԳԱՑՄԱՅՈՒՆՑ ԵՒ ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ

ԳՐՈՒՍ ԳՆԵՐՈՎ ԼԵՅՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԹԻՒԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

„ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԼՈՒՍԵՐԸ„

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ՁԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 10 ՓԱՐԱ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱՅՆ 80 ԴՐՈՒՇ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

ՏԵՍՆԵԼ ՄԵՐ ԱՌԱՋԻՆ ԷՋԻՆ ՋԱԿԱՏԸ

լողՁ երկայնքը, երկնակ չղթայի մը մէջ առնուած, քարը այնտեղ կը յատէին Խոփի կառքին։

Կառքը հասաւ Իպրահիմ բաշայի արձանին առջեւ։

«Նիւ Պառի մարդիկ, ոտքի վրայ կեցած, երբ տեսան Խոփը, որ կառքին մէջէն կը պարարտաւէր բարեւելու ժողովուրդը, իր տարտակոն ժպիտը չդիմանելու ծայրը, անմոխրմնեմաց տեսարան մը պարզուեցաւ նոն, սրմարան-դարիՁրատան առջեւ։

Հարիւրաւոր Եւրոպացիներ, որոնք ջիչ առաջ մերկապոլուս, Խոփին անցքը կը սպասէին, զլխարկնին դրած, կենակնին զարձուցին Խոփին և այդ կերպով ընդունեցին անոր վեհագեղանա... բարեւները։

Եւ այս հանդիսաւոր.... խաղաՁութեան մէջէն անցաւ Խոփվական կառքը։

Նոյն օրը, մինչեւ իրիկուն, և թերեւս ամբողջ գիշերը, «Նիւ Պառի միջադէպը պատմուեցաւ բերնէ բերան, և մայրաքաղաքին մէկ ծայրէն միւսը, Գասր-էլ-Նիլէկ մինչեւ Ասպրոմիլէ և Շուպրայէն մինչեւ Մէնիլիէ, սիեկրծուած ծովի մը պէս կը տատանէր ժողովուրդը։

Երկնակ բաղմութիւնը հեռագեակ կը դարձուէր, կը հեռանար և Օբէրայի հրապարակը կը պարպուէր։

Մեւս կողմէ, նոր յանձնարարներ կը դիմէին Նիւ Պառ, և հիները կ'ըսկսէին մեկնել կամաց կամաց։

Այս վերջիններուն մէջ կը նշմարուէր բարձր հասակով, թուխ երեսներով, իշխանական կեցուածքով քառասունրնեցոց մարդ մը, նոյնպէս թուխ ադուստ երեսներով, ձուաձեւ ծնօտով, նորբ հասակով, երկայն սուտ վարսերով, չիք հագուած, նաղեսի քաղուածքով ու այլոյ նաղուածքով հագիւ տասնրեմնոց տարու օրիորդի մը հետ, որ անոր աղջիկը կը թուէր ըլլալ։

— Ասոնք Նիւ Պառէն հեռացան, Գահիրէի երկաթուղիի կայարանին ճամբան բռնեցին եւ սկսան դանդաղ քայլերով առաջանալ Շեփերդա Օթէլի կողմը։

Հայր ու աղջիկ կը խօսակցէին ճամբան։

— Բարա՛, կ'ըսէր աղջիկը ֆրանսերէն լեզուով, ինչո՞ւ Նիւ Պառի պարտնները կենակնին զարձուցին Խոփին, ասոնք չէ՞։

— Անշո՛ւշտ է, աղջիկս, կ'ըսէր հայրը, անվայել տարբ մին էր, բայց, եթէ իմանան պատճառը, դուն ալ պիտի զարմանաս անցեալ այդ տարբրը, չպիտի կրնան մեզարկել դանոնք։

— Ինչպէս, հա՛յր, կը չարունակէր օրիորդը, ինչ է պատճառը, կրնա՞մ իմանալ։

— Մանկ բրլ՛, պատմեմ աղջի՛կս, բաւ հայրը։

Օրիորդը, նորը թեր մտած, եւ զրէթէ չունչը բռնած, կը ոպասէր լսել։

— Աղջի՛կս, բաւ հայրը, այդ մարդիկը, որոնք կենակնին զարձուցին «էֆէնտինան» (այսինքն Խոփին), զարդացած, քաղաքակրթուած ընկերութեան մը պարկեշտ անդամներն կը համարուին, Եւրոպացիներ՝ բոլորը։

— Այո՛, հա՛յր, ընդմիջեց օրիորդը, գլխարկ դրած էին, չէ՞։

— Աղջի՛կս, չարունակեց հայրը, այս գլխարկուտները, որոնք կը պատկանին այլասարդ հասարակութիւններու, անցածները հաւատական հաներդրութիւն մը պատրաստած ու գլխած էին «էֆէնտինա»ին։

— Ինչո՞ւ, ընդմիջեց օրիորդը։

— Նորին Խոփվական Բարձրութեան ներումը խնդրելու Մուշեղին համար, որ մահուան դատապարտուած էր։

— Ո՞վ էր Մուշեղը, հարցուց օրիորդը, տակաւ չհանգրգռուող դէմքով մը։

— Այդ Մուշեղը, աղջի՛կս, պատասխանեց հայրը, Մշեցի հայ երիտասարդ մին էր, Եգիպտոս եկած։

— Մշեցի՞, ընդմիջեց օրիորդը, այսինքն

— Հայաստանի Մուշ քաղաքէն, չարունակեց հայրը, ուզելով փոքրիկ ծանօթութիւն մը տալ այդ մասին իր աղջկան, որ ֆրանսացի մայրապետներուն քով դաստիարակուած, հիանալի ֆրանսերէն մը կը խօսէր ու կը գրէր, առանց սակայն հայերէն գրել կարդալ գիտնալու։

— Ո՞ւր է Մուշը, հարցուց աղջիկը։

— Հայաստանի մէջ։

— Ո՞ւր է Հայաստանը, վերստին հարցուց աղջիկը։

— Օսմանեան կայսրութեան մէջ, աղջի՛կս, պատասխանեց հայրը։

— Շարունակէ՛, հա՛յր, սկսաւ աղաչել օրիորդը։

— Այդ Մուշեղը հայ երիտասարդ մին էր, Եգիպտոս եկած զաղթական մը, անցածները, ուրիշ ընկերոջ մը՝ Նշանին հետ, ժամանակ մը ապրած էր։

— Ինչո՞ւ...

— Այդ ժամանակին, չարունակեց հայրը, Մուշեղի հայրենակից քուրդերէն, օր մը, զինեալները միասին նստած առանձին, Մուշեղին պատմեր է թէ ինչպէս ինքը, մէկ քանի ընկերներով առանգած ու բռնաբարած է հայ աղջիկ մը, թէ ինչպէս այն աղջկան տուներ հրդեհած ու ծնողքին ինչքերը թալած է, եւն։

— Այդ ժանտարման մարդասպան ուաղա՞կ մին է, լրսե՞ս, հա՛յր։

— Այո՛, աղջի՛կս, պատասխանեց հայրը, Սասունի Զարգի տարին, ատանկ խրժգութիւններ ի գործ դրուեցան, եւ այդ ժանտարման ալ ջարդարարներէն էր...

— Ուրեմն իրաւո՛ւնք ունէր Մուշեղը, բացագանչեց օրիորդը։

— Աղջի՛կս, սպասէ՛ որ աւարտեմ, յարեց հայրը։

Յեռոյ՝ չարունակելով իր հարցականները։

— Որո՞ն տունը թալած էր այդ ժանտարման, գիտե՞ս, աղջի՛կս։

— Որո՞ւն...

— Մուշեղի՞ն....

Օրիորդը տակաւ կը յուզուէր ու կը բորբոքուէր ներսէն, բոլորովին նոր աշխարհ մը կը բացուէր իր զգայուն հոգիի հորիզոնին առջեւ։

— Ո՞վ էր, աղջի՛կս, գիտե՞ս, չարունակեց հայրը հարցնել։ ո՞վ էր ժանտարմային կողմէն առանգուած ու բռնաբարուած աղջիկը։

— Ո՞վ էր...

— Մուշեղին քոյրը՛, պատասխանեց հայրը, հասկցո՞ր հիմա ժանտարմային սպանութեան չարժառիթը։

— Օ՜.՝.՝. բացագանչեց օրիորդը, ապրի՛ Մուշեղը, որ իր քրոջը բռնաբարուած պատիւը փրկեց, եւ արդար վրէժ մը լուծեց։ ապրի՛ն Մուշեղները։

— Աւա՛ղ, աղջի՛կս, հառաչեց հայրը, այդպիսիները չե՛ն ապրիր, չե՛ն ապրիր կախաղանն կը բարձրացուին։

— Ինչ...

— Կախաղանն, կախազանն բարձրացուցին վրէժխնդիր Մուշեղը, աղջի՛կս, վերատին հառաչեց օրիորդին հայրը։

— Ո՞վ բարձրացուց կախաղան, հարցուց օրիորդը հեծկլտուքով մը։

(Շարունակելի)